

Bodeminsect pest grasland

Albert Ester: 'Emelten zitten in de bodem en trekken de sprietten gras de grond in'

De problemen met emelten in grasland en ritnaalden in mais nemen de laatste jaren toe. Dat zegt Albert Ester, entmoloog bij het Praktijkonderzoek Plant en Omgeving. LTO Nederland heeft met succes een vrijstelling verkregen voor het middel Talstar.

Emelten zijn de larven van de langpootmug en ze vormen volgens Albert Ester in toenemende mate een plaag voor Nederlandse en Vlaamse graslanden, met name op zandgronden. De entmoloog bij Praktijkonderzoek Plant en Omgeving relateert zijn opvatting aan de schade die emelten in 2007 in bieten veroorzaakte, waardoor sommige percelen opnieuw moesten worden ingezaaid. 'Emelten zitten in de bodem en trekken de sprietten gras en bietenzaailingen de grond in. Ze vreten ook aan het wortelstelsel.'

Een preventieve maatregel is volgens de

Opsporen emelten in gras

- Los 1 kg zout op in een emmer met vijf liter water.
- Steek 10 plaggen van 10 bij 10 centimeter, 4 centimeter dik, willekeurig over het perceel.
- Dompel deze in het zoutbad.
- Aanwezige emelten komen na 10 minuten bovendrijven.
- Vermenigvuldig het aantal met 10.
- Bij meer dan 150 emelten per m² is bestrijding noodzakelijk.

specialist het grasland kort houden in augustus, bijvoorbeeld met de weidebloter. In deze periode legt de langpootmug haar eitjes. Ed Boerboom, vertegenwoordiger van

Frank Koolen: 'Vijftig procent van de grasmat verdween'

'Ik zag het in april gebeuren en besloot om de grasmat direct te scheuren en er mais in te zetten', vertelt melkveehouder Frank Koolen uit Bergeijk. Hij heeft het over 2006, toen emelten een deel van zijn grasland vernielden. 'Vijftig procent van de grasmat verdween. In het verleden gebruikte ik in-

handelsonderneming Alliance, bevestigt die visie: 'De muggen zitten graag in ruw grasland.' Boerboom schat dat het aandeel boeren dat last heeft van emelten lager is dan tien procent. 'Maar de bedrijven die er last van hebben kunnen wel tientallen procenten van hun grasopbrengst verliezen, een gigantische schade.'

Scheuren enige oplossing

Boerbooms collega Crétiënne Oomen adviseert veehouders de emelten in het najaar op te sporen via een zoutoplossing (zie ka-

secticiden, maar nu ben ik gedwongen de bodeminsecten te bestrijden door het bouwplan aan te passen. Ik teel nu meer mais en zaai in het najaar gras in. Een jonge grasmat is minder gevoelig voor emelten omdat de zode minder dicht staat. Er is dus minder voedsel voor de larven, maar ik denk dat een jong gewas ook meer weerstand heeft tegen de larven.'

De schade is moeilijk te schatten, vindt Koolen. Herinzaai kost al snel 400 euro per hectare, daar staat tegenover dat er door de rotatieteelt meer eigen mais beschikbaar is. 'Zeker is wel dat bespuiting goedkoper is.' Het areaal van de veehouder bestaat uit zandgrond, een grondsoort die volgens Koolen gevoeliger is voor emelten dan klei. Vorig jaar kreeg Koolen ook te maken met engelingen, de larven van de mei-junikever.

der). 'Zeker in jaren waarin veel langpootmuggen te zien zijn. Het grootste probleem met emelten is dat veehouders ze pas in de gaten krijgen als het al te laat is, in het voorjaar. Dan is het kwaad al geschied en is scheuren van het grasland de enige oplossing. Herinzaai garandeert niet dat de emelten verdwijnen', schets Oomen de problematiek. 'Er bestaat wel een bestrijdingsmiddel, Talstar, maar dat is alleen toegelaten in het najaar. Als ik naar de omzet van dit middel kijk, dan is nog minder dan een procent van de veehouders bezig met emeltenbestrijding. Veel veehouders herkennen de larve niet en de schade valt pas op in het voorjaar.' Voor het middel Talstar geldt dankzij inspanningen van LTO sinds 2007 een vrij-

Engerlingen/keverlarven

Engerlingen zijn larven van de mei- of junikevers of van de rozenkever. De larven zijn dik, C-vormig en kunnen 2 tot 5 cm lang zijn en romig van kleur met een bruine kop. De kevers leggen vanaf begin mei tot juni de eieren in het gras. Ze hebben de voorkeur voor droge zandgrond (bron: www.grashof.nl).

stelling in gras en bieten, die van jaar tot jaar moet worden verlengd. Een officiële toelating heeft het middel niet. Mark Paauw heeft bij LTO het dossier gewasbescherming in zijn portefeuille. 'Het zou beter zijn als het middel ook in het voorjaar ingezet mag worden, dan kun je op elk moment actie ondernemen.'

Biologische bestrijding

Het PPO heeft wel een alternatief voor Talstar: een biologisch bestrijdingsmiddel dat even succesvol is. Het zijn geen aaltjes, maar Ester kan niet vertellen wat het precies is. 'We hebben het enkele malen getest, voor een officiële toelating moe-

Ritnaald

De ritnaald of koperworm is de larve van de kniptor. De kniptor zet in mei-juni haar eitjes vooral af in grasland, graszaadpercelen, (winter)granen en dicht onkruid. In juli en augustus verpopt de ritnaald meestal op 10 tot 25 cm diepte in de grond, maar kan ook bovenin, onder de begroeiing overwinteren. In het voorjaar wordt de ritnaald weer actief en komt ze omhoog.

ten er minstens zes geslaagde proeven zijn. Op dit moment is er echter geen partij die geld wil steken in het onderzoek.' Boerboom: 'Engerlingen vreten aan wortels en vreten de graszode los. Het gras wordt bruin doordat de toevoer van water en voedingsstoffen wordt afgesloten.' In mais vormen ritnaalden een probleem. 'Ik heb gevallen gezien van veertig procent plantuitval', stelt Ester. Boerboom: 'In mais met onbehandeld zaad is er bij aantasting na opkomst geen redding meer aan.' Zaadcoating met het middel Gaucho voorkomt aantasting. Ester ziet dat de omzet van gecoat maiszaad beperkt is. Wellicht is de hogere prijs voor sommige veehouders een sta in de weg om ervoor te kiezen.

Tijmen van Zessen

Emelten

Emelten zijn de larven van langpootmuggen. In het voorjaar kunnen emelten een lengte van zo'n 4 cm bereiken. Ze zijn dan volgroeid en gaan zich verpoppen. Een mug kan tijdens haar leven ongeveer drie- tot vierhonderd eieren leggen, bij voorkeur op vochtige plaatsen, waar het gras ruig en dun is. Nat en koel weer in augustus en september is gunstig voor het overleven van eieren en larven. Emelten voeden zich in het begin met afgestorven plantendelen. Als ze ouder worden vreten ze ook aan de levende planten. Ze zijn niet gevoelig voor vorst. Alleen bij 'kale' vorst kunnen ze uitdrogen.

